

ส่วนที่ 5

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102 - มาตรา 106 นี้ เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับความผิดลหุโทษทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา บทบัญญัตินี้ดังกล่าว คือ

มาตรา 102 "ความผิดลหุโทษ คือความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เช่นว่านี้มาด้วยกัน"

มาตรานี้ให้ความหมายของความผิดลหุโทษ คือนอกเหนือจากความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในภาค 3 ของประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่มาตรา 367 จนถึงมาตรา 398 แล้ว บรรดากฎหมายใด ๆ ก็ตามที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยดูจากระวางโทษชั้นสูงในกฎหมายแต่ละมาตรานั้น เช่นความผิดฐานย้ายที่อยู่แล้วไม่แจ้งย้ายภายในกำหนด ตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร ต้องระวางโทษปรับ 200 บาท ความผิดฐานนี้เป็นความผิดลหุโทษ

มาตรา 103 "บทบัญญัติในลักษณะ 1 ให้ใช้ในกรณีความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติในสามมาตราต่อไปนี้"

หมายความว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่มาตรา 1 จนถึงมาตรา 101 ให้นำมาใช้กับความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 104 ถึงมาตรา 106 **ตัวอย่างเช่น** ในเรื่องหลักการใช้กฎหมายอาญา ความรับผิดชอบในทางอาญา การเพิ่มโทษ การลดโทษ การรอกการลงโทษ อายุความ ฯลฯ เหล่านี้สามารถนำมาใช้กับความผิดลหุโทษทั้งสิ้น

มาตรา 104 "การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำ โดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติ ให้เห็นเป็นอย่างอื่น"

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติพิเศษ ยกเว้นหลักในเรื่องความรับผิดทางอาญา มาตรา 59 โดยบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดลหุโทษ ต้องมีความรับผิด แม้จะกระทำโดยไม่มีเจตนาก็ตาม เช่น ความผิดลหุโทษตามมาตรา 375 ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำ หรือท่อระบายของโสโครก อันเป็นสิ่งสาธารณ เกิดขัดข้อง หรือไม่สะดวก แม้จะกระทำโดยไม่มีเจตนาก็ต้องมีความผิด แต่ การยกเว้นหลักในเรื่องเจตนา ถ้าตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้ เห็นเป็น อย่างอื่น ก็ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายนั้น ๆ บัญญัติไว้ กล่าวคือ แม้จะเป็นความผิดลหุโทษ แต่ ถ้าความผิดนั้นต้องมีเจตนาเป็นองค์ประกอบความผิด จึงจะเป็นความผิดนั้น กรณีเช่นนี้ก็ต้องกระ ทำโดยเจตนา จึงจะเป็นความผิด เช่น ความผิดลหุโทษ ตามมาตรา 384 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใด แกล้งบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือ จนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" ความผิดในมาตรานี้แสดง อยู่ในตัวว่า ต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา คือ เจตนาแกล้งบอกเล่าความเท็จ ถ้าไม่มีเจตนา แกล้งก็ไม่ผิด ฉะนั้น จึงต้องพิจารณาบทบัญญัติแต่ละมาตราว่า เป็นความผิดที่ต้องการเจตนา หรือไม่ ถ้าไม่ต้องการเจตนาแม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด

มาตรา 105 "ผู้ใดพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ"

ตามมาตรานี้ แสดงว่า การกระทำความผิดลหุโทษ ถ้าไม่ใช่ความผิดสำเร็จ คือ เป็นเพียงพยายามกระทำความผิด แม้ผู้กระทำจะมีความผิด แต่ก็ไม่ต้องรับโทษ เช่น เอาน้ำ สาดหน้า คนอื่น แต่หลบหัน จึงไม่โดน เป็นการพยายามทำร้ายร่างกาย ไม่ถึงขนาดเจ็บ ตาม มาตรา 391 ประกอบมาตรา 80 แต่ไม่ต้องรับโทษ

มาตรา 106 "ผู้สนับสนุนในความผิดลหุโทษไม่ต้องรับโทษ"

หมายความว่า ในการกระทำความผิดลหุโทษ ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ เฉพาะตัวการเท่านั้นที่ต้องรับโทษในการกระทำผิดลหุโทษนั้น เช่น ก.ยื่นคำ ข.อยู่-ค. มาเห็นเข้าก็ยุให้ ก.คำต่อ ก.เห็นมีคนมาให้กำลังใจจึงคำ ข.ต่อไปอีก กรณีนี้ ค.ผิดฐานคูห่มัน ข. ชิงหน้า ตามมาตรา 393 ต้องรับโทษ แต่ ก.เป็นเพียงผู้สนับสนุนไม่ต้องรับโทษ